

HERKÜL MİLLAS
1 MART 2016
ZAMAN GAZETESİ

Bir yanda normaldir, insanlar yaşlanır ölür diyorum, öte yanda arkadaşlarımdan birini kaybedince çok acı duyuyorum.

Bir ihtimal onları yaşlı olarak görmememdir. Onların bir kısmı benim için ortaokul, bir kısmı üniversite öğrencisi yaşında hep. Hep de öyle kalacaklar gözümün önünde. Yeni öğrendim sayılır; biz insanlar öyle “programlanmışız”, yaşlının ölümüne dayanabilir, çocukların ve gençlerin zamansız ayrılışına zor katlanabilirmişiz. Arkadaşlar eskiyse, çocukluk ve gençlikten gelenlerdir ve onları hep o halleriyle algılarız demektir.

Onlar için gözyaşı dökerken hangi oranda kendi gidişimize de ağlarız acaba? Onlar benim yaşamış olduğuma şahitlik edenlerdi bir bakıma. Onlar yok olunca varlığımın kanıtları da eksilir

gibi oluyor. Yokluklarıyla benden de bir parça gitmiş oluyor. Onlar olmadan dünya da artık aynı dünya değil. Etrafım yok oluyor. Bu duygular bana hep unuttuğum bir şeyi hatırlatıyor. Hayatın gerçek boyutunu, anlamını, zamanın değerini ve kısalığını. Bir de kendi ölümüm başkalarında bu tür duygulara neden olacaksa yakınlarımdan peşin özür dileme gereğini.

Bunları Tosun Terzioğlu'nun ölümü yazdırdı. Tosun aklımda, gazetelerin yazdığı gibi Prof. Dr., Sabancı niversitesi kurucu rektörü, TÜBİTAK başkanı, ve başka değerler taşıyan biri olarak değil; ortaokul ve lisedeki sınıf arkadaşım, birlikte yarışlara katıldığım, hayat gençlik tartışmaları yaptığım, sonra ailece dostluğumuzu sürdürdüğüm ve anlaşabildiğim yakın genç arkadaşım olarak kalmış. Benim kaybım bu yüzden biraz farklı, biraz zel. İnsanın hiç arkadaşı olmamış olması acaba daha mı iyi olurdu? Bu durumda acı kayıpları da olmaz belki.

Siyas kayıplar

Siyasi bir şeyler yazıyorum sanılmasın; siyasetin sebep olduğu insan bir durumdan da söz etmek istiyorum. Eski arkadaşlarımdan bir kısmını da, ülkenin kutuplaşması yüzünden kaybettim. Onlarla bir arada olmaktan kaçınıyorum, yolda karşılaştıklarımızda en azından selamlaşabilelim diye. Onlarla tartışmak, hatta konuşmak bile zor. Farklı siyasi grşteysek onların da beni nasıl gördüklerini tahmin edebiliyorum: Ben onların gözünde kullanışlı aptal, uluslararası bir komplonun parçası, çıkarı için ahlaksız, hatta hangi nedenden olduğu bilinmese de, bilerek veya bilmeyerek hain. Umudum, kimilerinin beni anlamamakla yetiniyor olmaları!

Bir kavgada iki tarafın olduğunu düşünür, acaba ben de "hasım" saydığıma aynı şeyi yapıyor, birilerini benzer biçimde tekileştiriyor muyum diye kendime soruyorum. Sanırım ben kimseyi hain ve düşman bir lobinin yesi görmüyorum. Tek bir kişiyi bile bu tür yakıştırmalarla aklıma getirmiyorum. Komplolarını paranoya sayıyorum. Benim hayal yolu ile oluşturduğum senaryolarım yok. Mümkün olabilecek durumları muhtemel durumlar olarak ele almıyorum. Ama itiraf ediyorum, bazı insanların ahlakını, ıkarıcılığını ve akılsızlığını düşünmüyor değilim. Ancak bu insanları böyle değerlendirsem ve böyle olduklarından şüphe etsem de onlar için alenen böyledir demiyorum – görüşlerimi yalnız yakın dostlarıma söylüyorum! Kapalı kapılar ardında ve gvendiklerimle dertleşme dedikodusu yapmakla yetiniyorum.

Diyalog kuramamanın formülü

Hangi insanlarla (siyaset, felsefe, ahlak konularını) konuşamıyorum, diyalog ve iletişim kuramıyorum? Anlaşmak veya anlaşmamak farklı bir şey; ve bu o denli önemli değil. Beni kaygılandıran karşılıklı oturup konuşma olanağının bile artık olmaması. Kimleriyle aramda böyle bir duvar var! Bu konuda bir formül düşündüm. Şu özellikleri taşıyan insanlarla bazı konuların konuşulması hemen hemen imkânsız oluyor: 1) Söz konusu bir alanda bilgisiz olanlar, temel veri ve ilkelerden habersiz olanlar. 2) Belli bir ideolojiye veya inanca bağlı olduklarından, inançlarına ters gelecek her görüşe tahammül edemeyenler; 3) Kişisel çıkarlarına ters gelecek görüşleri, bir refleksle peşin reddedenler; 4) İç dünyaları yüzünden (kişisel fobiler, kompleksler, saplantılar ve psikolojik eğilimler, vb. gibi) tepki koyanlar; ve 5) düşük IQ, yani düşük zekâ dereceleri yüzünden bazı görece karmaşık durumları anlama sıkıntısı yaşayanlar. Bu testi Tosun kadar başarılı geçecek ancak bir iki kişi geliyor aklıma.

Bir dostun ölümü...

Aslında bu beş sorundan bir tanesi bile sağırlar diyalogunu başlatabilir. Ama ilk ve son kategoride bulunanlar aşılmaz bir sorun olmuyor. Bir konuyu bilmeyene, pek zeki olmasa da, o konu karmaşık olsa da, basit bir dil kullanarak anlatmak, bu konuda dertleşmek, meramını anlatmak her zaman olanaklıdır. Ama ideolojik saplantıları olan, çıkarlarına öncelik vererek gerçekleri görmek istemeyenler veya karmaşık iç dünyaları yüzünden farklı görüşlere tepkili olanlarla diyalog pek olanaklı değil. Belli bir yaştan sonra insanın sabrı ve dayanıklılığı da azaldığı için bu tür eski arkadaşlardan biraz uzak kalmada yarar görüyorum.

Yani ayrılık ve yalnızlık farklı biçimlerde yaşanabiliyor. Biri zoraki ve kaçınılmaz; ölümlerle geliyor. Ötekisi bir tür bilinçli kişisel seçimle. İkisi de acı, ama ölümlü olanı daha acı, öğretici de. Bir dostun ölümü bizi daha akıllı kılıyor. Değerlerimizi dengeliyoruz. Kaybın büyüklüğü karşısında küçük hesaplar, kaptisler, alınganlıklar yüzünden geçimsizliklerin ne kadar gereksiz olduğunu o an anlıyoruz. Bir an için kaçınılabilecek sürtüşmelerin gereksiz olduğunu anlıyoruz. Pişmanlık duyuyoruz ve keşke arkadaşlıklar hep sürseydi diyoruz. Masum çocukluk ve gençlik yıllarımızın şahidi arkadaşları keşke daha sık görseydik, onlarla daha uzun sohbetler etseydik, sinemaya, gezilere gidip kitaplar okumak yerine onlarla bir arada bulunsaydık diyoruz. Yanlışlarımızı anlıyoruz. Tabii iş işten geçtikten sonra. Dostlarımla ölümü böyle bir şey.